

LIUKUESTEET YLI 70-VUOTIAILLE JOENSUULAISILLE EHKÄISEMÄÄN KAATUMISTA

Joensuun talousarviossa 2018 todetaan, että *iäkkäiden kaatuminen kävellessä on ollut korkeammalla tasolla kuin valtakunnassa keskimäärin*. Kaatumiset ja putoamiset ovat yleisimpiä tapaturmaisen kuoleman syitä Suomessa. Nämä tapaturmat ovat myös johtavia syitä lonkkamurtumissa (yli 90 %) ja aivovammoissa (65 %). Kaatumisista johtuvat tapaturmat koskettavat erityisesti ikääntyneitä suomalaisia. Tilastojen mukaan yli 80-vuotiaista noin joka toinen kaatuu kerran vuodessa ja yli 65-vuotiaistakin joka kolmas. Vuonna 2013 yli 75-vuotiaista suomalaisista kolmasosa ilmoitti kaatuneensa kävellessään viimeisen 12 kuukauden aikana. (Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto AKE)

Ikäihmisten liukastuminen on huomattava menoerä terveydenhuollossa. Yksi lonkkaleikkaus ja siihen kuuluva jälkihoito maksaa ensimmäisen vuoden osalta noin 20 000 euroa. Jos 15 % lonkkamurtumista olisi ehkäistäväissä, sen aiheuttama säästö olisi 20-45.000.000 euroa 1. vuotena. (Riitta Luoto, UKK-instituutti).

Liukusteiden ja nastakenkien käyttö estäisi suuren osan liukastumisonnettomuuksista. Liukusteiden kustannus on 5-35 euroa/pari. Liukusteiden hankkiminen kaikille yli 70-vuotiaille on pieni kuluerä verrattuna kaatumisista aiheutuviin kustannuksiin. Hyviä kokemuksia tästä on jo mm. Hämeenlinnasta ja Kotkasta, missä liukusteet jaettiin kaikille yli 70 vuotta täyttäneille. Liukusteiden käyttö lisää omatoimista ja turvallista liikkumista ulkona talven yhä enemmän vaihtelevissa sääolosuhteissa ja toimii siten myös kunnan tehtäviin kuuluvan hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä.

SDP:n valtuustoryhmä esittää, että Joensuun kaupunki hankkii seuraavalle talvikaudelle 2018-19 kaikille yli 70-vuotiaille joensuulaisille kenkiin kiinnitettäviä liukusteita ja varaa viimeistään vuoden 2019 talousarvion määrärahan tähän tarkoitukseen.

Joensuussa 26.2.2018

SDP:n Joensuun valtuustoryhmä

Mari Ojalampi

valtuustoryhmän puheenjohtaja

Sanna Heinonen

valtuustoryhmän sihteeri

Kaupunginvaltuusto	§ 26	26.02.2018
Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa- aikaosasto	§ 28	16.05.2018
Kaupunginhallitus	§ 206	21.05.2018
Kaupunginvaltuusto	§ 79	28.05.2018

SDP:n Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloite liukuesteistä yli 70-vuotiaille joensuulaisille ehkäisemään kaatumista

2371/06.01/2018

KV 26.02.2018 § 26

SDP:n valtuustoryhmä jätti 26.2.2018 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen liukuesteistä yli 70-vuotiaille joensuulaisille ehkäisemään kaatumista.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

HYVOSVJ § 28

Aloitteessa esitetään, että Joensuun kaupunki hankkii seuraavalle talvikaudelle 2018-2019 kaikille yli 70-vuotiaille joensuulaisille kenkiin kiinnitettäviä liukuesteitä ja varaa viimeistään vuoden 2019 talousarvioon määrärahan tähän tarkoitukseen. Tavoitteena on estää ikäihmisten liukastumisia ja vähentää niiden vuoksi aiheutuvia terveydenhuollon kustannuksia.

Tilastokeskuksen mukaan 70 vuotta täyttäneitä henkilöitä oli Joensuussa 10 793 vuonna 2017. Liukuesteet maksavat päivittäistavara-kaupoissa 5-35 euroa/pari. Liukuesteiden hankintakustannus olisi siis noin 54 000-377 000 euroa riippuen siitä minkä hintaiset liukuesteet hankittaisiin. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan kunnat ovat hankkineet noin 25 euroa/pari maksavia liukuesteitä. Oletettavaa on, että kaikki yli 70-vuotiaat joensuulaiset eivät kuitenkaan liukuesteitä tarvitse/halua, joten liukuesteitä ei ainakaan aluksi tarvitse hankkia koko määrää.

Kuten aloitteessakin todetaan, iäkkäiden kaatumisen ehkäisy on tutkitusti kustannustehokkaampaa kuin kaatumisista aiheutuvien vammojen hoito. Huoli iäkkäiden kaatumisten yleisyydestä on aiheellinen, sillä vuosien 2013-2015 aikana yli 75-vuotiaista joensuulaisista 42,7 % ilmoitti kaatuneensa vähintään kerran viimeisen 12 kuukauden aikana (Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL).

Joensuun kaupunkirakennepalveluiden tilastojen mukaan vuosien 2014-2017 aikana saapuneita korvaushakemuksia liukastumisista/kaatumisista on kaupungille tullut 8-25 kappaletta/vuosi. Kaupungin maksettavaksi tullut korvaussumma on vaihdellut 11 650-24 300 euron välillä/vuosi. Korvauksen hakijoiden ikä ei ole tiedossa, joten joukossa on todennäköisesti myös nuoria ja työikäisiä.

Siun soten tilastoinnin mukaan joensuulaisista yli 70-vuotiaista 71 henkilöä oli erikoissairaanhoidon vuodeosastolla reisiluun murtuman vuoksi vuonna 2017. Jos mukaan otetaan myös muut murtumat, joita voidaan ajatella "lonkkamur-

tumana” on luku 81 henkilöä. Näistä 81 henkilöstä kuudella kaatumisen ulkoinen syy oli jää- tai lumikelillä. Kaatumisista 67:n ulkoisena syynä oli kaatuminen samalla tasolla ja kahdeksan oli määrittämättömiä syitä tai putoamisia.

THL:n mukaan yhden lonkkamurtuman hoito maksaa keskimäärin 20 000 euroa ensimmäisen vuoden osalta. Tähän lukuun vedoten kustannus Joensuulle näistä kuudesta jää- tai lumikelillä kaatuneesta on ollut 120 000 euroa ensimmäisenä vuonna. Jos joku kaatuneista on joutunut laitoshoitoon, on kustannus yli puolet suurempi/ensimmäinen vuosi.

THL suosittaa liukuesteiden hankkimista ikäihmisille, ja useat kunnat ovat niin tehneetkin. THL toteaa myös, että liukuesteet eivät poista ongelmaa, sillä iän kertyessä tasapaino ja toimintakyky heikkenevät. Ensisijaista olisi pitää yllä toimintakykyä liikkumalla riittävästi ja ylläpitämällä lihasvoimaa. Vaikuttavuusnäyttöä liukuesteiden kustannussäästöistä on ollut vaikea osoittaa. Suurin osa iäkkäiden kaatumisista tapahtuu muuten kuin jää -tai lumikelillä eli esimerkiksi sisällä. Ulkona kaatuminen voi tapahtua myös tilanteissa, joissa ei viitsitä asentaa liukuesteit, esimerkiksi postilaatikolla käydessä.

Liukuesteiden hankkimisen lisäksi tulee suunnitella miten liukuesteiden jakelu järjestetään ja niiden käyttöön motivoidaan ja ohjataan ikäihmisiä. Joissakin kunnissa hyvänä on koettu tilaisuudet, joissa paikalla ovat lääkäri ja fysioterapeutti jakamassa neuvoja liukuesteiden käytöstä ja toimintakyvyn ylläpitämisestä. Eri kanavissa ja tiedotusvälineissä viestiminen on tärkeää ja keinojen tulee olla kaikki ikäihmiset huomioivia. Myös näihin tarvittavat resurssit tulee huomioida talousarviossa. Kaupungin henkilöstössä ei ole työntekijöitä, jotka työskentelevät suoraan ikäihmisten kanssa vaan henkilöstöresurssi tulee miettiä muulla tavalla. Jos esimerkiksi palkattaisiin fysioterapeutti, joka yhden kuukauden ajan tiedottaisi asiasta niille, jotka ovat tekemisissä kohderyhmän kanssa, kuten järjestöt, Siun sote, seurakunnat ja toisen kuukauden yhdessä toisen palkattavan fysioterapeutin kanssa hoitaisi Joensuun eri kaupunginosissa liukuesteiden jakelun ja käytön opastuksen olisivat fysioterapeuttien palkkakustannukset sivukuluineen noin 10 000 euroa. Matkakustannuksiin tulisi varata noin 1 000 euroa ja lisäksi kertyy jonkin verran tietokone, puhelin ym. tietoliikennekuluja. Joensuun kaupungin viestinnästä arvioitiin, että tiedottamiseen tulisi varata 4 000 - 5 000 euroa (sisältää flyerin/julisteiden suunnittelun ja painatuksen, lehtimainokset ja kampanjoinnin sosiaalisessa mediassa, jossa kohderyhmänä ikäihmisten aikuiset lapset).

Jos liukuesteet päätetään hankkia kaikille yli 70-vuotiaille joensuulaisille talvikaudelle 2018-2019, tulee vuoden 2019 talousarvioon varata 54 000-377 000 euroa liukuesteiden hankintaan. Lisäksi talousarvioon tulee varata henkilöstöresurssin muodossa sidosryhmätiedottamista, liukuesteiden jakelua, käytön motivointia ja ohjausta varten 11 000 euroa sekä viestintään 4 000 - 5 000 euroa.

Valmistelija: hyvinvointikoordinaattori Heini Lehikoinen

Liikuntajohtajan päätösehdotus:

Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaosto ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää antaa edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen.

Päätös:

Jäsen Pirjo Rämänen ehdotti esittelijän ehdotuksesta poiketen, että hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaosto ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että vuoden 2019 talousarvioon varataan määräraha sekä liukuesteiden hankkimiselle yli 70-vuotiaille vanhuksille että henkilöstöresursseihin mm. jakelu, tiedottaminen, opastus ym.

Jäsen Petja Haimila kannatti jäsen Pirjo Rämäsen tekemää ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että vastakkain ovat esittelijän esitys ja jäsen Pirjo Rämäsen esitys.

Äänestystavaksi valittiin kättennostoäänestys.

Esittelijän esitystä kannattivat jäsenet Helena Hulmi, Mira Laakkonen, Mika Piironen, Jaakko Karvonen, Paavo Vatanen ja Antti Väisänen

Jäsen Pirjo Rämäsen esitystä kannattivat Marja Kuokkanen, Pirjo Rämänen ja Petja Haimila.

Äänestystulos 6 - 3

Esittelijän esitys hyväksyttiin.

KH 21.05.2018 § 206

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 28.05.2018 § 79

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa kaksi valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.